

ENKELE ACHTERGRONDEN VAN DE HIER GETOONDE ETIKETTEN

Wim Snickers

In de loop van de 19^e eeuw begon men op een etiket te omschrijven wat er in de fles of kruik zat. Dit begon bij de apothekers, met een eenvoudige vermelding. Tegen het eind van de eeuw kende men fraai gekleurde etiketten van de vele jenevermerken. In die tijd was inmiddels ook internationaal het merkenrecht veel beter geregeld. Omstreeks de eeuwwisseling was de jeneverexport op haar hoogtepunt en veel van de hier getoonde etiketten verraden nog altijd de gedeponeerde merknamen.

Kiderlen . Spengler .

De Vrijbouter is een oud merk van Kiderlen. De naam Spengler komt van het in 1873 opgeheven handelshuis Spengler & Co. waarvoor Rijnbende vanaf 1825 grote hoeveelheden jenever leverde aan Zuid Afrika. Op de kelders in grote letters Spengler, op het glaszegel van de fles heel klein Rijnbende. Later werd Spengler in heel Afrika een begrip, zo groot dat zeker tien Rotterdamse en Schiedamse exportdistillateurs deze naam lieten deponeren, soms inclusief de schrijfwijze. Maar niemand kon meer exclusieve rechten op de naam Spengler claimen, omdat deze al te veel verspreid was en de merkenwet nog pas in ontwikkeling was. Voor Rijnbende bleef er alleen over dat alléén zij de 'Originele Spengler' konden leveren. Kiderlen had ook geëtste portretten van in ons land zeer populaire Zuid Afrikaanse mannen op de fles: de Generaals uit de Boerenoorlog. Voor een uitgebreide beschrijving daarvan zie het artikel '**Vertou op God en die Mauser**' in DOF 130

De namen Spengler en Kiderlen zijn verdwenen. Alleen de Vrijbouter dook een aantal jaren geleden weer op. Maar dan als een merk van Cooymans.

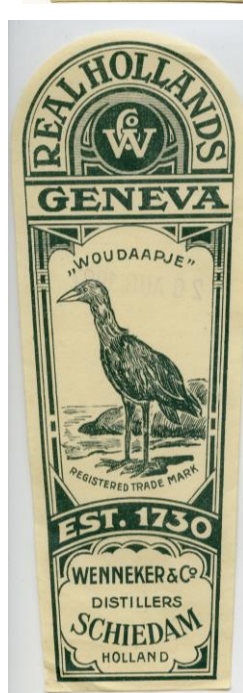
Vlek .

Dit oude familiebedrijf uit Delft fuseerde in 1971 met een ander oud familiebedrijf: Herman Jansen in Schiedam. De naam werd 'Uto' en deze werd al eens gebruikt voor de glasfabriek die Jansen eens had. De combinatie had succes met Berenburg van het overgenomen bedrijf Sonnema. Maar een paar jaar geleden is de familie Vlek uitgekocht en de merknaam Vlek verkocht aan Boomsma. En in Schiedam is er nu een bedrijf: Herman Jansen Beverages.

Henri Vlek .

Om concurrerende namen te voorkomen nam de gevormde combinatie 'Uto' tussen Herman Jansen uit Schiedam en Vlek uit Delft de aloude bedrijven van Henri Vlek uit Den Haag en ook Jansen & Wouterlood uit Schiedam over.

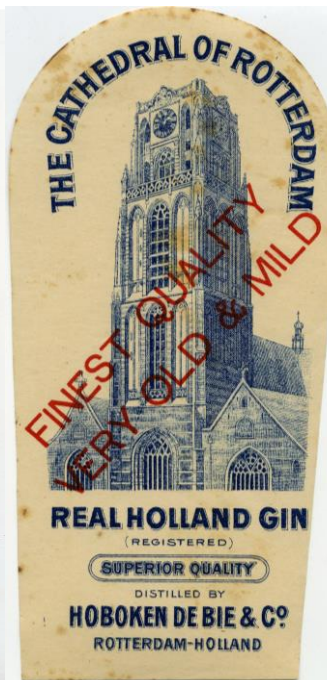
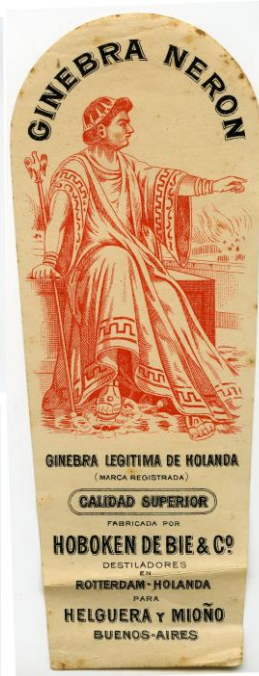
Telephone brand .

Soms worden nieuwe technische ontwikkelingen gevolgd om een nieuw merk te creëren. Op het etiket staat ook het wapen van Schiedam

A. van Dusseldorp & Co . Dit merk werd later waarschijnlijk door Blankenheym & Nolet gevoerd. Opmerkelijk dat de stichtingsdatum (1680) eerder is dan het die van Blankenheym, (1714) hoewel dit bedrijf ook al oudere voorgangers had.

Wenneker 1730 . In de jeneverwereld geldt dat een ouder bedrijf een beter product aflevert! De gehanteerde stichtingsdatum zegt dikwijls niets! Soms is deze verzonnen of bestond het bedrijf onder een andere naam. Dikwijls waren het graanhandelaren of moutwijn fabrikanten en ging men zich pas veel later met jenever bezig houden. Dit geldt zeker voor Schiedam. Wenneker is "verouderd": zij schrijft nu 1695 op haar etiket. Misschien is iemand in een archief gedoken en heeft daar een vroegere datum ontdekt.

Ths. Heyligers & Zn. Dit bedrijf is al in de jaren dertig ondergebracht bij Schade & Buysing. Misschien heeft hierbij ook een rol gespeeld dat de families beide tot de Oud-Katholieke religie behoorden. Op het raam boven de deur in het vroegere pand op de Lange Haven is nog altijd in reliëf het oude merk.

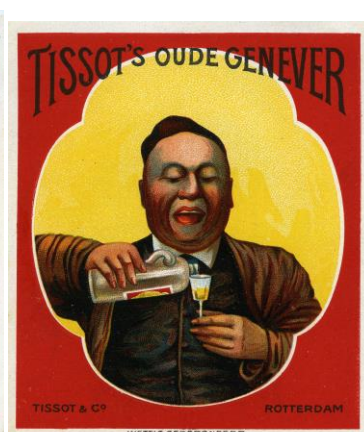
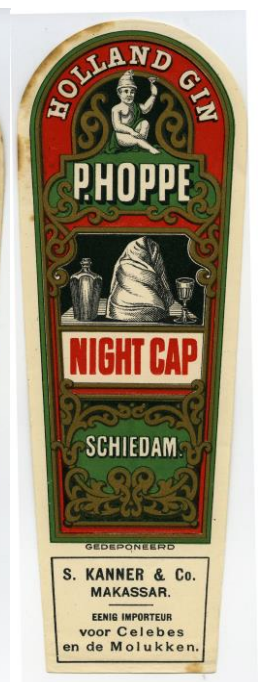
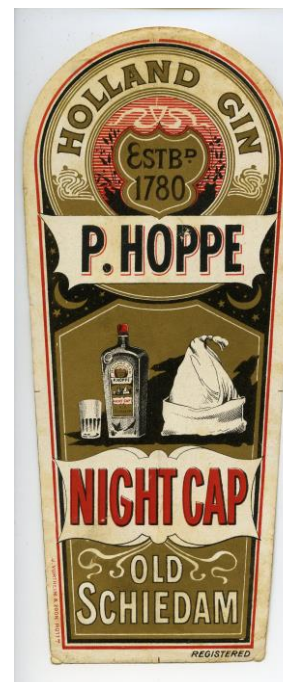
Hoboken De Bie & Co .

Anthony van Hoboken was onder meer reder, die in begin 19^e eeuw, met zeilschepen op Indië voer. Hij had ook een distilleerderij en deze voerde ook het merk 'The Cathedral of Rotterdam'. De stad had weliswaar geen kathedraal, maar op de afbeelding is duidelijk de Laurenstoren te herkennen. Deze had een zekere internationale bekendheid. In Rotterdam kent men nog altijd het Land van Hoboken, grenzend aan het vroegere centrum. Dit is pas in de jaren dertig naar de stad overgegaan en bebouwd geworden. De familie hield van een ruim uitzicht van uit hun villa aan de Westzeedijk. In de villa is nu het natuurhistorisch museum gevestigd. Het terrein liep tot aan de Nieuwe Binnenweg. Maar de late ontwikkeling gaf de stad ook de mogelijkheid om dicht bij het centrum nog grote projecten te ontwikkelen. Zoals de Medische faculteit/Erasmus Medisch Centrum en museum Boymans van Beuningen. De distilleerderij heeft tot de jaren zestig van de vorige eeuw bestaan.

E.J.F. Brands.

Dit was een merk van Hoppe. Het is niet bekend of dit van een overgenomen bedrijf komt, of anderszins. Het merk 'Tjap Koeda-Tando' is duidelijk voor de Indische markt. De afgebeelde eenhoorn is een beeldmerk van Hoppe

De Nederlandsche Gist & Spiritus Fabriek (NGSF) begon na haar stichting (1870) al spoedig met zelf ook jenever te maken. Een deel van haar merken kwam van door haar overgenomen distilleerderijen, die zelf experimenteerden om in een kolom spiritus te maken, maar daar technisch niet goed in slaagden. De NGSF nam dan het bedrijf over, en voegde de oude jenevermerken aan haar bestand toe. Dikwijls bleven de oude productielocaties gehandhaafd. Bekend zijn o.a. Van Meerten & Zn. uit Delft en Kiderlen uit Delfshaven. De namen die ook gebruikt werden zijn "The Netherlands Distilleries" en "Nederlandsche Stoombranderij & Distilleerderij". In 1923 is het productie bedrijf van Kiderlen (met o.a. ook een kurken- en kistenfabriek) naar Schiedam overgeplaatst. In 1970 zijn de NGSF jeneverbelangen overgegaan naar Henkes.

G.L. Gaiser .

Waarschijnlijk een van de handelshuizen die onder eigen merk in Nederland gedistilleerde jenever verhandelde in West Afrika. Er zijn nog meer merken bekend van dit bedrijf.

John Holt & Co . Liverpool

Dit bedrijf was één van handelshuizen, die in West Afrika in van alles en nog wat handelden. Dezen hadden bijna allemaal ook jenever in het pakket, dikwijls onder geregistreerde eigen merken. Het merk van Holt voldeed aan de Afrikaanse behoefte aan een onderscheidend plaatje. Onbekend is tot wanneer het gevoerd is en waar het werd gemaakt. Holt, opgericht in 1897, was vooral actief in Nigeria. Tot 1966 was het een familiebedrijf. In 1964 was hun scheepvaartbedrijf (de combinatie West Afrikaans handelshuis met eigen schepen kwam veel voor) al verkocht aan de Palm Line . Deze was van de United Africa Co., onderdeel van Unilever. De UAC liet via een van haar dochterondernemingen na de Tweede Wereldoorlog nog in Nederland jenever maken. Maar de jenevermarkt in Afrika is langzamerhand (bijna) geheel verloren gegaan. Voor een deel is jenever verdrongen door whisky. John Holt was ook al lang niet meer betrokken bij jenever en had haar Wine/ Spirits afdeling in 1984 verkocht.

Importator José M. Calvo .

Dit is een van de vijf bekende importeurs in Montevideo van 'Ginebra de Holanda', die van J.A.J. Nolet kwamen. Maar deze naam kwam op geen enkel etiket voor. (N.B. In Scydam nr. 3 augustus 1992 (het Nolet nummer) staan op blz. 94-95 vier etiketten afgedrukt).

